

การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก"
สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา

นายสมาน อิศวภูมิ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974 - 562 - 642 - 2

008488 i 17817663

A CONSTRUCTION OF AN IN-SERVICE TRAINING PROGRAM ON "CLINICAL
SUPERVISION" FOR SECONDARY SCHOOL TEACHERS

Mr. Saman Asawapoom

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" สำหรับ
ครูระดับมัธยมศึกษา

ชื่อนิสิต นายสมาน อิศวภูมิ

ภาควิชา บริหารการศึกษา

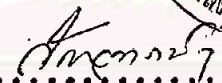
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช

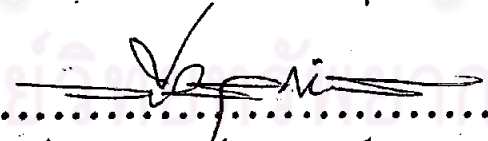
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีป อนุภาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทรักษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" สำหรับ
ครูระดับมัธยมศึกษา

ชื่อนิสิต นายสมาน อิศวภูมิ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ คร.นิพนธ์ ไทยพานิช

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา โปรแกรมการฝึกอบรมชุดนี้ประกอบด้วยโปรแกรมย่อย 3 โปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งมี 3 หน่วยด้วยกันคือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิก และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดการนิเทศแบบคลินิก และใช้ประยุกต์เทคนิคในการจัดการเรียนการสอนแบบโปรแกรมมาใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนการสอนในการฝึกอบรม คือ สไลด์-เทป โปรแกรม ไมโคร เลคเชอร์โปรแกรมและแบบเรียนโปรแกรม ส่วนประกอบของโปรแกรมการฝึกอบรมอนรมชุดนี้มี 3 อย่างคือ (1) แบบทดสอบ ซึ่งได้รับการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้นำไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้ในการทดสอบก่อน และหลังการฝึกอบรมของโปรแกรมการฝึกอบรมแต่ละชุด, (2) สื่อการเรียนการสอนในแต่ละโปรแกรมย่อยได้แก่ โปรแกรมชุดที่ 1: สไลด์-เทป โปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย สไลด์ 65 เฟรม เทปคำบรรยาย 1 ม้วน กระจกคำทอมสำหรับแบบฝึกหัด 1 ฉบับ และสำเนาคำบรรยาย 1 ฉบับ โปรแกรมชุดที่ 2: ไมโคร เลคเชอร์โปรแกรม ประกอบด้วยแผ่นใส 40 แผ่น เทปคำบรรยาย 1 ม้วน กระจกบันทึกคำบรรยายและทำแบบฝึกหัด 1 ฉบับ และสำเนาคำบรรยาย 1 ฉบับ และโปรแกรมที่ 3 ประกอบด้วยแบบเรียนโปรแกรม 1 เล่ม และกระจกคำทอมสำหรับแบบฝึกหัด 1 ฉบับ และ (3) คู่มือการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม

โปรแกรมการฝึกอบรมชุดนี้ได้ทำการทดลองชั้น รายบุคคลกับครูหนึ่งคน และชั้น
กลุ่มย่อยกับครู 10 คน เพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม หลังจากนั้นได้
มีการทดลองภาคสนามกับครูระดับมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
จำนวน 30 คน

ผลการทดลองปรากฏว่าโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
ที่ตั้งไว้ คือ 70/70 เกณฑ์ 70 ตัวแรกหมายถึงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ของคะแนนซึ่งครูที่
รับการฝึกอบรมทำได้ จากการทำแบบฝึกหัดของโปรแกรมการฝึกอบรม และเกณฑ์ 70 ตัว
หลัง หมายถึงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ของคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรม ส่วนการทดสอบ
ความมีนัยสำคัญของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรม ปรากฏว่ามีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดการฝึกทักษะในการจัดการนิเทศแบบ
คลินิก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการฝึกอบรมผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศคลินิกคือ เนื่องจาก
โปรแกรมการฝึกอบรมชุดนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2

Thesis Title A Construction of An In-service Training Program
 on "Clinical Supervision" for Secondary School
 Teachers

Name Mr. Saman Asawapoom

Thesis Advisor Mr. Nibondh Thaipanich

Department Educational Administration

Academic Year 1983

ABSTRACT

The purposes of this study were to construct and find the effectiveness of the In-service Training Program on "Clinical Supervision" for Secondary School Teachers. The program was divided into three subprograms and three programmed instruction techniques were adapted and applied to facilitate the training activities. A Programmed slide-tape was used for the first subprogram which was on "An Overview of Educational Supervision"; a programmed micro-lecture for the second on "An Introduction to Clinical Supervision"; and a programmed textbook was used for the third one which was on "An Introduction to a Model of Clinical Supervision". And the whole set of the program was composed of a pre and post test, which had been scrutinized by six specialists, revised and tried out, for each subprogram; a programmed slide-tape which included 65 slides, a cassette tape, an exercise-answer sheet, and a script; a programmed micro-lecture 40 transparency sheets, a cassette tape, a lecture-note and exercise-answer sheet, and a script; a programmed textbook which was consisted of a programmed textbook and an exercise-answer sheet; and a guideline for implementing the

program.

The program was tried out individually, first with one teacher and then with a group of ten for the purpose of revising. After the program had been revised, field testing was carried out with thirty secondary school teachers in the General Education Department, Ministry of Education.

Results showed that the efficiency of the program was higher than the 70/70 standard. The first 70 standard refers to an average score of seventy percent on the program lesson exercise obtained by the teachers and the second refers to an average score of seventy percent on the post test. The difference between pre and post-test score on the t-test was highly significant at the 0.01 level.

It is further suggested that skill-building packages relating to clinical supervision management should be developed and researched, which would be useful for clinical supervisor training in addition to this program.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่อง การนิเทศ บนคลินิค สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา" สำเร็จลงด้วยดีด้วยความรู้ความกรุณาของอาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ไ้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขอย่างใกล้ชิด และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ยุพิน พิพิธกุล อาจารย์ประจำภาควิชา มัธยมศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังก อุทรานันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประกาศ แสงเพชร ผู้ช่วย หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ อาจารย์ ดร. ประพนธ์ เจียรกุล ศึกษาานิเทศก์กรมสามัญศึกษา ฝ่ายงานวิจัย อาจารย์อาคม จันทสุนทร หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 6 และ อาจารย์คณิศร์ คำแดม ศึกษาานิเทศก์ฝ่ายวิจัย หน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 10 ใน ฐานะผู้เชี่ยวชาญและให้คำปรึกษาแนะนำในการสร้างแบบทดสอบ และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยวิทย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร ที่ให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณ อาจารย์กิติ พวงเกษม ผู้อำนวยการและคณาจารย์โรงเรียน ราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยมรัชดาภิเษกที่ให้ความร่วมมือด้วยดีในการทดลอง ใช้แบบทดสอบ

ขอขอบพระคุณครูโรงเรียนเขมรราษฎร์พิทยาคม ครูโรงเรียนนารีนุกูล ที่ให้ความ ร่วมมือในการทดลอง โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงแก้ไข และขอขอบพระคุณอาจารย์ วิเชียร วรณพงษ์ ผู้อำนวยการและคณาจารย์โรงเรียนปทุมพิทยาคมที่ให้ความร่วมมือด้วยดี ในการทดลองโปรแกรมการฝึกอบรมภาคสนาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประวิทย์ ธนาพร อาจารย์กฤษชัย คำแหง โรงเรียน นารีนุกูลที่กรุณาในการวาดภาพ ถ่ายภาพ และบันทึกเสียงคำบรรยาย ซึ่งในการดำเนินงาน ทั้งกล่าว และตลอดจนการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือ และให้กำลังใจจาก คุณมยุรี อัสวภูมิ ภรรยาของผู้วิจัยตลอดเวลา ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

พร้อมนี้ก็ขอขอบพระคุณอาจารย์ และเพื่อนนิสิตทุกคนที่ให้ความสนใจในการทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สมาน อัสวภูมิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	7
การดำเนินการวิจัย.....	8
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	11
การนิเทศการศึกษา.....	11
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	11
ความจำเป็นและเป้าหมายของการจัดการนิเทศการศึกษา.....	12
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน.....	14
กิจกรรมการนิเทศการศึกษา.....	15
การนิเทศการศึกษากับการนิเทศแบบคลินิก.....	19
การนิเทศแบบคลินิก.....	21
ความหมายของการนิเทศแบบคลินิก.....	21
ความเชื่อพื้นฐานและธรรมชาติของการนิเทศแบบคลินิก.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการนิเทศแบบคลินิก.....	31
* แนวคิดในการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิก.....	40
* การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม.....	42
แนวคิดในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม.....	42
แนวคิดในการสร้างชุดการสอนสำหรับโปรแกรมการฝึกอบรม.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนในการวิจัย.....	54
การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม.....	55
การทดลองโปรแกรมการฝึกอบรม.....	62
ตัวอย่างประชากร.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์แบบทดสอบ.....	68
การวิเคราะห์ผลการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไข.....	69
การวิเคราะห์ผลการทดลองภาคสนาม.....	72
5 สรุปผลอภิปรายผลและขอเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม.....	77
สรุปผลการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรม.....	84
อภิปรายผล.....	85
ขอเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	95
ประวัติผู้เขียน.....	272

รายการตารางประกอบ

ตาราง	หน้า
1 ผลการทดลองกลุ่มย่อยของโปรแกรมการฝึกอบรม ชุดที่ 1.....	70
2 ผลการทดลองกลุ่มย่อยของโปรแกรมการฝึกอบรม ชุดที่ 2.....	71
3 ผลการทดลองกลุ่มย่อยของโปรแกรมการฝึกอบรม ชุดที่ 3.....	72
4 ผลการทดลองภาคสนามของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 1.....	73
5 ผลการทดลองภาคสนามของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 2.....	74
6 ผลการทดลองภาคสนามของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 3.....	75
7 ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม.....	76
8 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 1 (กลุ่มย่อย).....	249
9 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 2 (กลุ่มย่อย).....	250
10 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 3 (กลุ่มย่อย).....	251
11 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 1 (ภาคสนาม).....	253
12 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 2 (ภาคสนาม).....	256
13 คะแนนผลการ เรียนของโปรแกรมการฝึกอบรมชุดที่ 3 (ภาคสนาม).....	259
14 ระบุความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบชุดที่ 1	263
15 ระบุความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบชุดที่ 2	265
16 ระบุความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบชุดที่ 3	267
17 คะแนนของแบบทดสอบ ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และชุดที่ 3	270